

Önnestads kyrka

56.0580, 14.0268

Önnestads kyrka byggdes ursprungligen troligen omkring år 1200, och drygt 100 år senare tillkom tornet. Någon absid har förmodligen inte funnits, däremot ett vapenhus i söder.

Från början fanns inga valv, utan dessa slogs sannolikt på 1400-talet och försågs liksom väggarna med målningar.

På 1600-talet uppfördes en läktare under tornvalvet och den norra väggen, och där byggdes sedan i början av 1700-talet den första orgeln.

När sedan kyrkan i mitten av 1800-talet genomgick en omfattande renovering fick den både in- och utvändigt ett helt nytt utseende. Kyrkan byggdes ut åt söder, valven revs utom i koret och tornet.

Altaret flyttades till norra långväggen med en absid och vid den nya sydväggen uppfördes en läktare med en ny orgel. Redan i början av 1900-talet var man tvungen att göra en ny genomgripande renovering och kyrkan fick det utseende den har idag. Kyrkan återfick då sin orientering i öst-väst, taket fick ett nytt kryssvalv av tegel och absiden revs. En ny predikstol och dopfont uppfördes och orgelläktaren med ny orgel återfick sin plats i tornrummet. En ny vägg byggdes i söder där utrymme skapades för kyrksal. Altaret återfick sin plats i koret med ny altartavla, som är en kopia av Carl Blocks målning Uppståndelsen. Originalet finns i Kongens Billedkammer på Frederiksborgs slott i Hilleröd. I tavlans sidofält återges till vänster aposteln Paulus med svärdet och till höger Petrus med nyckeln.

Bakom altaruppsatsen i koret har man tagit fram de gamla 1400-tals målningarna föreställande yttersta domen såsom den skildras i Matteus evangelium. Vi ser hur Kristus som himlarnas konung välsignande och dömande samlar de saliga på sin ena och de fördömda på sin andra sida. Bilder och inskriptioner över apostlar, Johannes döparen, jungfru Maria samt änglar med trumpeter kan skymtas på korets väggar.

Krucifixet är från slutet av 1200-talet eller från början av 1300-talet.

Dopfonten är från 1908, utförd i ek i nygotiks stil. Locket är dock från 1719 och dopfatet från 1600-talet, utfört av driven mässing med Marie bebådelse som motiv.

Orgeln från 1957 är tillverkad av Olof Hammarberg i Göteborg, och har en fasad som är ritad av arkitekten Torsten Leon-Nilson från Ignaberga.

I kyrkan finns två series pastarum, listor över de präster som verkat i kyrkan. Ett av namnen på den vänstra tavlan är Andreas Gemzæus, som var kyrkoherde här i början av 1700-talet. Det berättas att den originelle Andreas Petri Gemzæus också fungerade som den svenske kungen Karl XII:s kunskapare under kriget mot Danmark. Han var med andra ord en spion, väl kamouflerad under sin prästkappa. Gemzæus underrättelsetjänst hade varit så värdefull att Magnus Stenbock i glädjen över segern vid Helsingborg 1710 - som det står skrivet - "druckit brorskål med honom och kysst honom, ja, att sistnämnda hedersbevisning vederfarits honom även av grevinnan Stenbock". Det berättas också att Gemzeus på en av sina budbärfärder en gång blev tillfångtagen och då så svårt misshandlad av danskarna, att han blev halt för sin återstående livstid. Men brevet han medförde hade han ätit upp så snart han märkte att danskarnas närmade sig. Andreas Petri Gemzæus var alltså väl meriterad för titelrollen i Carl August Cederborgs på sin tid mycket lästa roman. Boken "Önnestads präst - bilder från Skånes sista krig" utkom redan 1921 men berättelserna kring Gemzæus person och gärning lever vidare i bygden.

Källor:

Webb: Araslövs församling.

Webb: Riksantikvarieämbetets bebyggelseregister.

Bok: "50 kyrkor i nordöstra Skåne". Regionmuseet Kristianstad. ISBN 978-91-977127-7-4

Folder: Önnestads kyrka - historik". Olle Karlberg.